

Istorijos brandos egzamino mokinių pasiekimų lygių aprašas su pavyzdžiais

Patenkinamas pasiekimų lygis	Pagrindinis pasiekimų lygis	Aukštesnysis pasiekimų lygis
Istorijos sąvokos		
<p>Atpažįsta ir apibūdina esmines istorijos sąvokas, nusako jų turinio svarbiausius požymius. Taiko esmines istorijos sąvokas istoriniame kontekste. Jas naudoja rašydamas rišlų tekstą, tačiau nepakankamai.</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2012 m. pagrindinė sesija 26. Nurodykite religiją, kurios idėjomis pagrįstas Žemaičių skundas Konstancos bažnytiniam susirinkimui.</p> <p><i>2 pavyzdys</i> 2015 m. pagrindinė sesija Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis – tai: A Lietuvos disidentų organizacija; B Lietuvos kultūros darbuotojų susivienijimas; C Lietuvos nacionalistų partija; D Lietuvos visuomeninis politinis judėjimas.</p>	<p>Apibūdina esmines istorijos sąvokas. Taiko esmines istorijos sąvokas iš dalies naujame istoriniame kontekste. Atpažįsta, paaiškina ir vartoja kai kurias kitas istorijos sąvokas, dažniausiai naudojamas paaiškinant esminę istorijos temą. Sistemingai, nors ne visuomet ir tiksliai, vartoja sąvokas, rašydamas rišlų tekstą.</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2013 m. pagrindinė sesija Įvardykite visuomenines sanklodus, kurių ypatybės atsispindi šaltiniuose C ir D. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, nurodykite kiekvienos sanklodos esminę ypatybę.</p> <p><i>2 pavyzdys</i> 2012 m. pagrindinė sesija Remdamiesi šaltiniu A ir žiniomis, nurodykite politinę-ekonominę doktriną, kurios ribotumas atsiskleidė per krizę. Atsakymą paaiškinkite.</p>	<p>Išsamiai paaiškina esmines istorijos sąvokas. Taiko esmines istorijos sąvokas naujame istoriniame kontekste. Atpažįsta, paaiškina ir tinkamai vartoja kitas istorijos sąvokas, naudojamas paaiškinant esminę temą. Sistemingai ir tiksliai vartoja sąvokas, rašydamas rišlų tekstą.</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2009 m. pakartotinė sesija Paaiškinkite šaltinyje A minimą sąvoką „keistasis karas“. Įvertinkite, kaip šis reiškinys paveikė tarptautinę padėtį Europoje.</p> <p><i>2 pavyzdys</i> 2013 m. pagrindinė sesija Remdamiesi šaltiniu A, paaiškinkite, kaip ekonominiai pertvarkymai pakeitė žmonių gyvenimą. Įvertinkite kiekvieno pertvarkymo, kuriuos nurodėte atsakydami į 50 klausimą, reikšmę šaliai ūkiui.</p>

Istorinės raidos supratimas		
<p>Atpažįsta ir įvardija svarbiausius istorijos įvykius ir pokyčius¹, jų esmines priežastis ir pasekmes. Geba elementariai atskleisti atskiro įvykio, pokyčio priežasčių ir pasekmių ryšį, pagal pateiktus kriterijus palyginti tarpusavyje kai kurias priežastis ir pasekmes.</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2013 m. pagrindinė sesija Įvardinkite po dvi LDK raidos ypatybes, kurios atspindi šaltinyje A ir šaltinyje B.</p> <p><i>2 pavyzdys</i> 2013 m. pavyzdinė užduotis Išskirkite du Krėvos sutarties (šaltinis A) padarinius palankiai paveikusius LDK valstybingumo raidą.</p> <p><i>3 pavyzdys</i> Kelintais metais buvo pasirašyta Liublino unija (šaltinis B)? Remdamiesi žiniomis, nurodykite dvi priežastis, dėl kurių LDK pasirašė šią uniją.</p>	<p>Paašškina svarbiausius istorijos įvykius ir pokyčius², jų esmines priežastis ir pasekmes. Geba atskleisti įvykių, pokyčių priežasčių ir pasekmių ryšį, palyginti priežastis ar pasekmes su kito vieno (ar daugiau negu vieno) įvykio, pokyčio priežastimis ir pasekmėmis.</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2011 m. pagrindinė sesija Remdamiesi šaltiniais (A, B, C, D, E) ir žiniomis, pateikite tris paaiškinimus, kodėl šie karai buvo pasauliniai.</p> <p><i>2 pavyzdys</i> 2012 m. pagrindinė sesija Remdamiesi šaltiniu B, nurodykite po du kiekvieno sukilimo padarinius. Nurodykite kiekvieno sukilimo padarinį, labiausiai sulėtinusį kultūrinę Lietuvos raidą.</p> <p><i>3 pavyzdys</i> Remdamiesi šaltiniais, išskirkite du svarbiausius pasaulinės ekonominės krizės požymius. Remdamiesi žiniomis, nurodykite pagrindinę krizės priežastį.</p>	<p>Analizuoja istorijos įvykius ir pokyčius², jų priežastis ir pasekmes platesniame istoriniame kontekste: palygina juos su skirtingų laikotarpių ar valstybių raida, skiria priežastis nuo preteksto, išskiria vidines ir išorines priežastis, trumpalaikes ir ilgalaikes, tiesiogines ir netiesiogines pasekmes, geba jas apibendrinti ir vertinti.</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2012 m. pagrindinė sesija Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, nurodykite šių dienų ekonominių sunkumų ir pateiktuose šaltiniuose atspindėtos krizės panašumą ir skirtumą.</p>

¹ Istorijos brandos egzamino programos reikalavimai pagal bendrojo kurso programą.

² Istorijos brandos egzamino programos reikalavimai pagal išplėstinio kurso programą.

Istorinės asmenybės

Atpažįsta ir geba įvardyti istorines asmenybes³. Taiko su jomis susijusias įgytas žinias įprastame istoriniame kontekste: istorines asmenybes sieja su konkrečiu įvykiu arba metais, laikotarpiu ar istorine erdve. Apibūdina istorinę asmenybę, nusakydama svarbiausią jos veiklos nuopelną. Geba istorinę asmenybę elementariai vertinti pagal pateiktus kriterijus.

1 pavyzdys

2013 m. pagrindinė sesija

Remdamiesi šaltiniu A ir žiniomis, įvardykite Lietuvos valdovus, kurių valdymo metais valstybės teritorija buvo mažiausia ir buvo didžiausia.

Atpažįsta istorines asmenybes⁴ ir taiko su jomis susijusias įgytas žinias iš dalies naujame istoriniame kontekste. Apibūdina istorines asmenybes, nusakydama jų svarbiausius veiklos nuopelnus ir pateikdama vieną kitą jų gyvenimo bruožą (faktą). Atpažįsta kai kurias kitas reikšmingas asmenybes, kurių veikla glaudžiai susijusi su minėta istorine asmenybe. Geba palyginti kelių istorinių asmenybių veiklą ir nuopelnus.

Geba vertinti istorinę asmenybę platesniame kontekste (pavyzdžiui, išskirdama kai kuriuos jos pranašumus ir trūkumus arba elementariai lygindama su kitų asmenybių veikla, arba nurodydama, kiek jos veikla buvo reikšminga tuo metu ar vėlesnėms kartoms).

1 pavyzdys

2012 m. pagrindinė sesija

Remdamiesi šaltiniais A ir B, nurodykite, kuo buvo panaši ir kuo skyrėsi Ruzvelto ir Hitlerio ekonominė politika. (0,16)

2 pavyzdys

2009 m. pakartotinė sesija

Įvardykite karikatūroje pavaizduotų politikų pavardes. Nurodykite dvi sutartis, nulėmusias

Atpažįsta istorines asmenybes⁴ ir taiko su jomis susijusias žinias naujame istoriniame kontekste. Geba vertinti istorinę asmenybę, atsižvelgdamas į kitus pasirinktus konteksto elementus (pavyzdžiui, asmeninius motyvus, valstybės politiką, to meto pasaulėžiūrą ir laikmetį, asmenybės veiklos reikšmę įvairioms socialinėms grupėms ar kt.), nurodo skirtingus to meto ar dabarties požiūrius (interpretacijas) į istorinę asmenybę.

1 pavyzdys

2014 m. pagrindinė sesija

Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, pasirinktinai įvardykite pasaulietinio ir religinio disidentinio judėjimo atstovus. Įvertinkite kiekvieno iš jų indėlį, kovojant už Lietuvos laisvę.

2 pavyzdys

2009 m. pagrindinė sesija

Remdamiesi žiniomis, nurodykite du žymiausius ginkluoto pasipriešinimo vadus. Pasamprotaukite, kodėl jie pasirinko tokį gyvenimo kelią.

3 pavyzdys

2009 m. pakartotinė sesija

³ Istorijos brandos egzamino programos reikalavimai pagal bendrojo kurso programą.

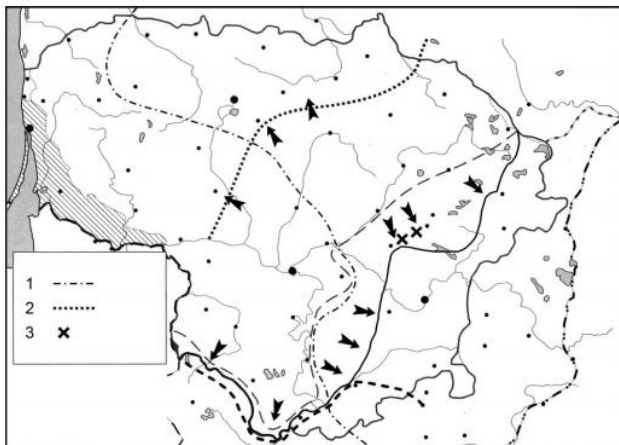
⁴ Istorijos brandos egzamino programos reikalavimai pagal išplėstinio kurso programą.

	<p>šių politikų artimus santykius. Kaip kiekvienoje sutartyje buvo apibrėžta Lietuvos padėtis?</p> 	<p>Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, paaiškinkite, kokių tikslų siekė kiekvienas karikatūroje pavaizduotų politikų, užmegzdamas artimus tarpusavio santykius.</p>
Istorijos laikotarpiai		
<p>Įvardija esminius pasaulio ir Lietuvos istorijos laikotarpius, nurodo tų laikotarpių svarbiausių istorijos įvykių chronologiją⁵. Nurodo būdingiausius istorijos laikotarpių ir to meto visuomenės bruožus, esminius įvykius, asmenybes ir pokyčius. Atpažįsta istorijos laikotarpius iš įprasto istorinio konteksto, taiko pagrindines chronologijos žinias įprastame istoriniame kontekste.</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2002 m. pagrindinė sesija</p>	<p>Nurodo pasaulio ir Lietuvos istorijos laikotarpius ir jų ribas, paaiškina tų ribų atskirtį; paaiškina svarbiausių istorijos įvykių⁶ chronologinę seką. Apibūdina istorijos laikotarpių ir to meto visuomenės bruožus, esminius įvykius, asmenybes ir pokyčius, lygina juos su vieno ar kelių laikotarpių atitikmenimis. Įvardija istorijos laikotarpius iš dalies naujame kontekste, taiko chronologijos žinias iš dalies naujame istoriniame kontekste.</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2011 m. pagrindinė sesija Remdamiesi šaltinio informacija ir žiniomis, paaiškinkite apie kurį Lietuvos XX amžiaus istorijos laikotarpį kalbama šaltinyje D. Nurodykite jo chronologines ribas ir pateikite</p>	<p>Nurodo pasaulio ir Lietuvos istorijos laikotarpius ir jų ribas, pagrindžia argumentais tų ribų atskirtį; paaiškina istorijos įvykių chronologinę⁶ seką, sieja sinchroniškai pasaulio ir Lietuvos įvykius. Analizuoja istorijos laikotarpių ir to meto visuomenės bruožus, įvykius, asmenybes ir pokyčius, lygindamas juos su kitų laikotarpių atitikmenimis; juos vertina, nusakydamas istorinio laikotarpio palikimo poveikį tolesnei visuomenės raidai. Įvardija istorijos laikotarpius naujame kontekste, taiko chronologijos⁴ žinias naujame istoriniame kontekste.</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2008 m. pagrindinė sesija Remdamiesi pateiktais šaltiniais, išskirkite tris</p>

⁵ Istorijos brandos egzamino programos reikalavimai pagal bendrojo kurso programą.

⁶ Istorijos brandos egzamino programos reikalavimai pagal išplėstinio kurso programą.

<p>Remdamiesi šaltiniais A, B, C, D, E, F išskirkite keturis Lietuvos istorijos laikotarpius (etapus), kuriuose savitai klostėsi lietuvių ir žydų santykiai. Laikotarpius surašykite chronologine tvarka ir kiekvienam laikotarpiui priskirkite jį atspindintį(-čius) šaltinį(-ius).</p> <p>Laikotarpis ..... šaltinis(-iai) .....</p> <p>Laikotarpis ..... šaltinis(-iai) .....</p> <p>Laikotarpis ..... šaltinis(-iai) .....</p> <p>Laikotarpis ..... šaltinis(-iai) .....</p> <p><i>3 pavyzdys</i> 2011 m. pagrindinė sesija Pateikti šaltiniai (A, B, C ir D) atspindi kelių šimtmečių Lietuvos istorijos laikotarpį. Nurodykite šio laikotarpio ribas: pradžios ir pabaigos amžių.</p>	<p>vieną argumentą.</p> <p><i>2 pavyzdys</i> 2013 m. pagrindinė sesija Palyginę šaltinius A, B ir C, D, išskirkite du šaltiniuose atspindinčius valstybės raidos laikotarpius, nurodydami jų chronologines ribas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis nurodykite kiekvieno laikotarpio būdingiausią politinį bruožą. (0,31)</p>	<p>viduramžių Europos civilizacijos pasiekimus, kuriuos paveldėjo ir ilgainiui išstobulino Europa. Paaiškinkite, kaip kiekvienas iš nurodytų pasiekimų keitė jos visuomenės gyvenimą. (0,41)</p> <p><i>2 pavyzdys</i> 2014 m. pagrindinė sesija Remdamiesi šaltiniais, išskirkite du LDK valstybingumo laikotarpius, nurodydami jų chronologines ribas. Paaiškinkite, kaip kiekviename laikotarpyje keitėsi bajorų teisės ir laisvės.</p>
Istorijos įvykių lokalizacija		
<p>Atpažįsta ar įvardija svarbiausių istorijos objektų, įvykių, pokyčių vyksmo vietą. Taiko esmines istorinės erdvės žinias įprastame istoriniame kontekste. Geba elementariai palyginti istorinių vietovių, valstybių, teritorijų ar kt. geografinę padėtį, dydį, pokytį ir pan., remdamasis žiniomis ir žemėlapiu (kartoschema).</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2014 m. pakartotinė sesija Šaltinis D. Žemėlapis Ginkluotos kovos Lietuvoje 1918-1920 m.</p>	<p>Bendrais bruožais apibūdina istorijos objektų, įvykių, pokyčių vyksmo vietą ir geba bendrais bruožais ją lokalizuoti istorinės ar geografinės erdvės kontekste. Taiko istorinės erdvės žinias iš dalies naujame istoriniame kontekste. Apibūdina istorinių vietovių, valstybių, teritorijų ar kt. geografinę padėtį, dydį, pokytį ir pan., remdamasis žiniomis ir žemėlapiu (kartoschema).</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2005 m. pagrindinė sesija Remdamiesi žiniomis ir žemėlapiu A, paaiškinkite, kaip pasikeitė teritorijų, pažymėtų skaičiais 1 ir 2, statusas ketvirtojo dešimtmečio pabaigoje.</p>	<p>Paaiškina istorijos objektų, įvykių, pokyčių vyksmo vietą ir geba ją lokalizuoti platesniame istorinės ir geografinės erdvės kontekste. Taiko istorinės erdvės žinias naujame istoriniame kontekste. Analizuoja istorinių vietovių, valstybių, teritorijų ar kt. geografinę padėtį, dydį, pokytį ir pan., remdamasis žiniomis ir žemėlapiu (kartoschema).</p> <p><i>1 pavyzdys</i> 2013 m. pavyzdinė užduotis. Šaltinyje C kalbama, kad ne visos tautos gali laisvai pasirinkti savo „gyvenimo būdą“. Remdamiesi žemėlapiu (šaltinis A) ir žiniomis, įvardinkite tris valstybes, kurios neturėjo tokios galimybės. Paaiškinkite, kodėl šios valstybės pateko į tokią situaciją.</p>

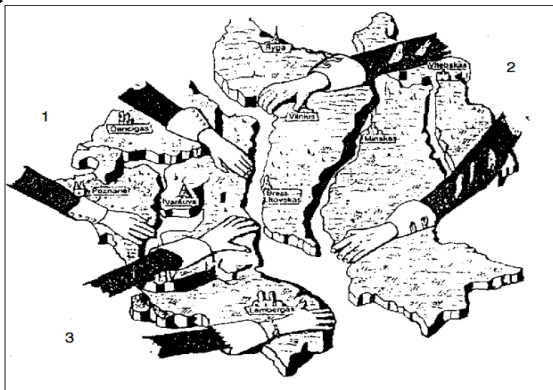

Remdamiesi žemėlapiu (šaltinis D),
paaiškinkite 1,2 ir 3 sutartinių ženklų reikšmes.

2 pavyzdys

2011 m. pagrindinė sesija.

Šaltinis A (Žemėlapis – karikatūra) ATR
padalinimai

Kuris istorinis įvykis atspindi šaltinyje A? Ką
jame simbolizuoja skaičiai 1, 2, 3 pažymėtos
rankų poros. (0,52)

2 pavyzdys

2009 m. pagrindinė sesija

Palyginę šaltinius A ir C, nurodykite, koks
bendras sąjūdis apėmė Europą. Remdamiesi
žemėlapiu ir žiniomis, nurodykite dvi
imperijas,

kuriose šis sąjūdis buvo stipriausias. Atsakymą
paaiškinkite.

3 pavyzdys

2010 m. pagrindinė sesija

Žemėlapyje trečiuoju sutartiniu ženklu
pažymėti mūšiai prie Širvintų ir Giedraičių. Su
kieno kariuomene Lietuva kovėsi šiuose
mūšiuose? Paaiškinkite, kodėl šie mūšiai buvo
svarbūs Lietuvai.

2 pavyzdys

2009 m. pagrindinė sesija.

Žemėlapyje užrašykite pavadinimus visų
Europos valstybių, kurios simboliškai
pavaizduotos karikatūroje. Nurodykite
pavadinimus dviejų
sąjungų, į kurias ilgainiui susibūrė šios
valstybės. Sugrupuokite valstybes pagal jų
priklausomybę
sąjungoms.

Istorijos raiška		
<p>Atsakydamas atrenka ir perteikia iš dalies tinkamą informaciją. Sukuria glaustą tekstą, vartodamas svarbiausias sąvokas, naudodamas datas ir kt. Perteikdamas istorijos supratimą dažniausiai remiasi kitų nuomone ir vertinimais, kai kurias savarankiškas išvadas pagrindžia elementariais argumentais.</p>	<p>Atrenka ir perteikia tinkamą iš dalies susistemintą informaciją, sukuria rišlų tekstą; tinkamai vartoja sąvokas, naudoja datas ir kt. Perteikdamas savo istorijos supratimą remiasi istorijos šaltiniais, tačiau nevisai kritiškai, savarankiškai padaro išvadas.</p>	<p>Atrenka, susistemina ir išsamiai perteikia tinkamą informaciją, sukuria rišlų ir struktūruotą tekstą; naudoja išsamius apibūdinimus ir paaiškinimus, juos iliustruoja pavyzdžiais; tiksliai vartoja sąvokas, naudoja datas ir kt. Perteikdamas savo istorijos supratimą kritiškai remiasi istorijos šaltiniais, savo teiginius pagrindžia svariais argumentais ir savarankiškai padaro pagrįstas išvadas.</p>
<p><i>I pavyzdys</i> 2013 m. pavyzdinė užduotis Šaltinyje C teigiama, kad „1926 m. pabaigos įvykiai iki šiol vertinami prieštaringai“. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, nurodykite keturias 1926 m. įvykių Lietuvoje pasekmes ir paaiškinkite, kaip kiekviena iš jų paveikė šalies politinį gyvenimą. Parašykite argumentuotą išvadą, kodėl šis įvykis vertinamas skirtingai.</p>		
<p><i>Mokinių atlikčių pavyzdžiai</i> 1. 1926 m. valstybės perversmas iš pagrindų pakeitė šalies politinę raidą. Šis įvykis vertinamas skirtingai, nes kaltininkų visiškai nėra – kiekviena pusė darė kažką netinkamai. Tautininkams tai buvo valstybės išgelbėjimas nuo komunizmo, tačiau jie sulaužė Konstituciją ir prieštaravo teisėtai valdžiai. Socialdemokratams tai buvo tragedija, nepriklausomos Lietuvos nelaimė, tačiau jie nesugebėjo sulaukyti opozicijos, nieko nedarė, kad užkirstų kelią perversmui, jų partinė sistema buvo susiskaldžiusi, nevieninga. Šiuo atveju vienos tiesos nėra. Tačiau perversmininkai sėkmingai užėmė valdžią dar ilgiau. 2. Šis įvykis vertinamas skirtingai, nes gruodžio 17 d. perversmą vykdė karininkai, kuriems prieš perversmą naujai išrinkta valdžia atšaukė karinę</p>	<p><i>Mokinių atlikčių pavyzdžiai</i> 1. Pirmiausia po perversmo į valdžią atėjo krikščionys demokratai ir tautininkai, prezidentu buvo išrinktas A.Smetona, kuris įvedė autoritarinį režimą, buvo paminta demokratija, prasidėjo praktiškai vienvaldystė, A.Smetona pradėjo persekioti ir drausti opozicijas, todėl vyravo viena partija. Su perversmu buvo išvengta komunizmo grėsmės. Šis įvykis vertinamas skirtingai, nes turi įvairių pusių. Neigiama yra tai, jog demokratija žlugo Lietuvoje, prasidėjo spaudos cenzūravimas, atėjo į valdžią kariniu būdu, sulaužant konstituciją. Tačiau po perversmo Smetonai valdant suklestėjo kultūra, buvo pagerintas ekonomikos lygis, išvengta komunizmo grėsmės. 2. 1926 m. gruodžio 17-ąją įvykęs Valstybės</p>	<p><i>Mokinių atlikčių pavyzdžiai</i> 1. 1) Sulaužyta konstitucija – taip paniekinama aukščiausia valstybės valdžia. 2) Įsigalėjo vieno žmogaus (A.Smetonos) kultas, kuris vėliau skatino diktatūros įsigalėjimą. 3) Demokratiją pakeičia diktatūra. 4) Paleidžiamas valstybės Seimas – visa valstybė tampa priklausoma nuo A.Smetonos priimamų sprendimų. Yra manoma, jog į valdžią atėjus A.Smetonai, Lietuva buvo išgelbėta nuo tariamo komunizmo įsigalėjimo, tačiau A.Smetonos valdymo laikotarpiu įvyko teigiamų dalykų, tokių kaip glaudesni santykiai su Vakarų Europa. Neigiamai 1926 m. vykusio perversmo vertinami dalykai yra tokie, kaip naujai susikūrusios valstybės demokratijos žlugimas, kadangi buvo vienpartinė valdymo sistema,</p>

<p>padėtį tuo karininkai buvo nepatenkinti ir tai buvo viena iš perversmo priežasčių. Tuomet perversmo būtinumas tariamai esant kaimyninių šalių grėsmei iš tiesų buvo melas, ir taip nelegaliai užėmus valdžią įsigali autoritarizmas, kas lemia prezidento galios augimą, karinę Lietuvos padėtį, demokratinių pagrindų nesivystymą, silpną valdžią. Taikos nepalaikymą su Lenkija.</p>	<p>perversmas Lietuvoje užbaigė parlamentarizmo laikotarpį. Autoritarinis A. Smetonos valdymas buvo įtvirtintas 1928 m. ir 1938 m. Konstitucijose – prezidentui suteikta daugiau galių; Vyriausybė atskaitinga prezidentui, kurį rinko Ypatingieji tautos atstovai. Valdančiajai partijai (tautininkams) nebeliko opozicijos: paleistas III Seimas, panaikintos visos tuo metu gyvavusios partijos, išskyrus A. Smetonos partija, susidorota su komunistų partija. Įvesta spaudos cenzūra varžė žodžio, įsitikinimų laisvę. 1926 m. pabaigos įvykiai vertinami skirtingai, nes perversmo organizatoriai panaikino demokratinę visuomenės santvarką, tačiau į valdžią atėjus tautininkams ir krikščionims demokratams siekta apsaugoti Lietuvą nuo komunizmo grėsmės.</p>	<p>opozicinės partijos uždraustos, priešininkai gaudomi, jiems taikomos įvairios represijos. A.Smetona savo valdymo laikotarpiu kelis kartus priėmė kitokias konstitucijas, kuriomis dar labiau įtvirtino savo valdžią; prezidento kadencija prailginta neribotai trukmei, prezidentas gali pakeisti seimą. 2. Galiausiai valdžioje liko tik tautininkų partija ir uždrausta kitų veikla, tai nulėmė demokratijos pašalinimą. Visa valdžia buvo sutelkta A.Smetonos rankose, todėl išivyravo autoritarinė diktatūra. Buvo įvesta spaudos cenzūra, todėl valdžia iš dalies galėjo formuoti gyventojų požiūrį į įvairius dalykus. Įsteigtos koncentracijos stovyklos, kurios padėjo įveikti politinius priešininkus ir slopino opozicinių jėgų veiklą. Šis įvykis vertinamas skirtingai, nes iš vienos pusės jis įvedė daugiau tvarkos politiniame gyvenime: tapo lengviau priimti sprendimus ir efektyviau vadovauti jų vykdymui, atsigavo ekonominis šalies gyvenimas, be to diktatūra buvo švelni, nesiimta drastiškų priemonių. Antra vertus perversmas panaikino demokratiją, pažeidė Konstituciją ir valdžią užėmė jėga.</p>
---	--	--

Istorijos šaltiniai

<p>Atpažįsta ir nagrinėja istorijos šaltinius, juose randa tiesiogiai pateiktą informaciją. Gali išsakyti elementarius pastebėjimus apie istorijos šaltinius: tipą, formą, paskirtį ir pan.</p> <p><i>1 pavyzdys</i></p>	<p>Geba nagrinėti kelis istorijos šaltinius, atpažįsta skirtingus to paties istorinio įvykio, pokyčio aprašymus (arba vizualinius šaltinius), juos palygina ir daro apibendrinančias išvadas.</p> <p><i>1 pavyzdys</i></p>	<p>Analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina istorijos šaltinius: vertina šaltinio patikimumą, šaltinyje atspindimo požiūrio išskirtinumą, to meto poveikį ir pan.</p> <p><i>1 pavyzdys</i></p>
--	--	--

<p>2013 m. pavyzdinė užduotis. Nurodykite šaltinio B du teiginius, kurie liudytų LDK valstybingumo apribojimą.</p> <p><i>2 pavyzdys</i></p> <p>2014 m. pagrindinė sesija. Remdamiesi šaltiniu A, išskirkite dvi pagrindines idėjas, kurios yra išdėstytos privilegijoje.</p> <p><i>3 pavyzdys</i> 2015 pagrindinė sesija. Remdamiesi C šaltiniu, nurodykite du LDK valstybingumo požymius, kurie buvo išsaugoti sudarius sąjungą su Lenkija.</p>	<p>2004 m. pagrindinė sesija Palyginę šaltiniuose B ir D išdėstytus požiūrius į valdžios formavimą, paaiškinkite, kuo jie iš esmės skiriasi.</p> <p><i>2 pavyzdys</i></p> <p>2009 m. pagrindinė sesija Palyginę šaltinius C, D ir E, nustatykite, kuriame šaltinyje išdėstyti vertinimai geriausiai atitinka deklaracijos (šaltinis A) nuostatas. Atsakymą pagrįskite.</p> <p><i>3 pavyzdys</i></p> <p>2005 m. pagrindinė sesija Kuris šaltinis (D ar E) galėjo būti išspausdintas Sovietų Sąjungoje? Atsakymą paaiškinkite.</p>	<p>2009 m. pagrindinė sesija Palyginę šaltinius C, D ir E, nustatykite, kuriame iš jų pokario situacija Lietuvoje (Jūsų manymu) vertinama objektyviausiai. Atsakymą pagrįskite trimis argumentais.</p> <p><i>2 pavyzdys</i></p> <p>2012 m. pagrindinė sesija Apibūdinkite, kaip karikatūros (šaltinis C) autorius vertina Paryžiaus taikos konferenciją. Nurodykite dvi valstybes, kurių grėsmingumas išryškintas karikatūroje. Paaiškinkite, kaip kiekviena iš šių valstybių kėlė pavojų taikai.</p>
--	---	---

Įprastas istorinis kontekstas – istorinio įvykio ar pokyčio, istorinės asmenybės, istorinio laikotarpio ar istorinės erdvės atpažinimas iš pateiktų ir tik tam įvykiui, asmenybei, laikotarpiui ar erdvei (įvykio vietai) būdingų plačiai žinomų faktų, bruožų; taip pat įvardytų faktų, bruožų taikymas anksčiau pažintoje situacijoje.

Iš dalies naujas istorinis kontekstas – istorinio įvykio ar pokyčio, istorinės asmenybės, istorinio laikotarpio ar istorinės erdvės atpažinimas iš tai asmenybei, laikotarpiui ar erdvei (įvykio vietai) būdingų faktų, bruožų, kurie pateikti su nedidele potekste arba kiek neįprastu būdu; jos atpažinimas reikalauja žinių taikymo ir nedaug aukštesniųjų mąstymo gebėjimų; taip pat įvardytų faktų, bruožų taikymas kiek nepažįstamoje, netradicinėje situacijoje.

Naujas istorinis kontekstas – istorinio įvykio arba pokyčio, istorinės asmenybės, istorinio laikotarpio ar istorinės erdvės atpažinimas iš kelių tai asmenybei, laikotarpiui ar erdvei (įvykio vietai) būdingų faktų, bruožų, kurie pateikti su potekste arba neįprastu būdu; jos atpažinimas reikalauja išsamių žinių taikymo ir aukštesniųjų mąstymo gebėjimų; taip pat įvardytų faktų, bruožų taikymas nepažįstamoje, netradicinėje situacijoje.